Lieta Nr.C23062413
CA0194-15/12

S P R I E D U M S
LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ
Valmierā 2015.gada 25.jūnijā

VIDZEMES APGABALTIESAS CIVILLIETU TIESAS KOLĒĢIJA:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Z.Cera,
tiesnesis A.Bukavs, tiesnesis D.Lazdiņš,
sekretāre S.Ābola-Kalniņa,
piedaloties /pers. E/ pārstāvei zvērinātai advokātei Itai Megnei, /pers. F/ pārstāvei /pers. G/,

izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. E/ prasībā pret /pers. F/ par uzturlīdzekļu piedziņu bērnu uzturam un pienākuma uzlikšanu pieslēgt pamatpakalpojumu dzīvojamai mājai sakarā ar /pers. E/ apelācijas sūdzību par Madonas rajona tiesas 2013.gada 19.novembra spriedumu un

K O N S T A T Ē J A,

ka /pers. E/ Madonas rajona tiesā 2013.gada 11.septembrī cēlusi prasību pret /pers. F/, lūdzot piedzīt uzturlīdzekļus nepilngadīgo meitu /pers. I/, dzimušas /datums/, un /pers. J/, dzimušas /datums/, uzturam 300 Ls jeb 426,86 EUR līdz bērnu pilngadībai katram bērnam ik mēnesi, kā arī lūdzot uzlikt pienākumu atbildētājam nodrošināt pamatpakalpojumu - ūdeni dzīvojamai mājai /Nosaukums/.

Prasība pamatota uz Bērnu tiesību aizsardzības likuma 10.pantu, Civillikuma 177., 179.pantu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka atbildētājs no ģimenes aizgājis 2009.gadā, prasītājas un atbildētāja laulība šķirta. Bērni, dzīvojot ģimenē, bija pieraduši pie augsta komforta līmeņa, jo atbildētāja mantas stāvoklis ir ļoti labs. Līdztekus vadītāja amatam /Iestāde/, atbildētājs gūst ienākumus arī no viņam piederošās /ZS/, atbildētājam pieder /SIA/. Uz atbildētāja vārda reģistrēti vairāki nekustamie īpašumi. Saskaņā ar atbildētāja Valsts ieņēmumu dienestam iesniegto amatpersonas deklarāciju 2012.gadā viņa kopējie ienākumi bijuši 38978 Ls jeb 55460,70 EUR, kas vidēji mēnesī ir 3248 Ls jeb 4621,49 EUR. Atbildētājs abu bērnu uzturam sākotnēji maksājis uzturlīdzekļus 400 Ls jeb 569,15 EUR mēnesī, taču ar katru gadu uzturlīdzekļu summa samazināta. Tā 2011.gadā atbildētājs uzturlīdzekļus maksājis vairs tikai 250 Ls jeb 355,72 EUR mēnesī, bet no 2013.gada maija – 150 Ls jeb 213,43 EUR par abiem bērniem, jeb 75 Ls jeb 106,71 EUR katram bērnam. Prasītājas ieskatā, atbildētājam ir iespējams saviem bērniem nodrošināt tādu materiālo stāvokli, kāds tas bija līdz brīdim, kad tēvs vēl dzīvoja ģimenē un par bērniem rūpējās, – t.i., maksāt uzturlīdzekļus vismaz 300 Ls jeb 426,86 EUR mēnesī katram bērnam. Pēc prasītājas aprēķina meitu uzturēšanai nepieciešami vidēji 400 Ls jeb 569,15 EUR mēnesī katrai.

Tā kā prasītājas ikmēneša ienākumi ir krietni mazāki nekā atbildētājam, tiek lūgts piedzīt no atbildētāja prasītājas labā meitu uzturam 300 Ls jeb 426,86 EUR mēnesī katrai, sākot no prasības

iesniegšanas dienas līdz bērnu pilngadībai.

Prasības pieteikumā arī norādīts, ka atbildētājs 2013.gada 6.jūlijā ļaunprātīgi atslēdzis ūdens padevi nekustamajam īpašumam /Nosaukums/, kas ir prasītājas un bērnu dzīvesvieta. Zemesgrāmatā šis īpašums ierakstīts uz atbildētāja vārda un par to pastāv strīds, ko tiesa nav izspriedusi. Prasītājas centieni atjaunot ūdens padevi, vēršoties pašvaldībā, kuras vadītājs ir atbildētājs, bijuši nesekmīgi, tāpēc lūgts uzlikt atbildētājam par pienākumu nodrošināt pamatpakalpojumu – ūdeni minētajam nekustamajam īpašumam.

Rakstveida paskaidrojumā par prasību (1.sēj.l.l.55) atbildētājs prasību neatzīst, norādot, ka kopš nedzīvo kopā ar bērniem uzturlīdzekļi bērniem doti labprātīgi atbilstoši finansiālām iespējām, bet nekad mazāk par valsts noteikto minimālo uzturlīdzekļu apmēru. Papildus uzturlīdzekļiem bērnu rīcībā nodota jaunuzceltā māja, par kuru atbildētājs ik mēnesi, aizņemoties naudu no /ZS/, maksā kredītu bankai 1150 Ls jeb 1636,30 EUR. Bērniem pircis apavus, mobilos telefonus, planšetdatorus, saksofonu, kontaktlēcas, medikamentus. Papildus uzturlīdzekļiem pārskaitīti naudas līdzekļi saistībā ar ārsta apmeklējumu, gatavošanos skolai, Ziemassvētkiem, bērniem regulāri tiek dota kabatas nauda. Bērnus visu mācību gadu vedis uz mūzikas skolu Madonā. Aizejot no mājām, prasītājai atdevis automašīnu, lai viņa varētu pilnvērtīgi nodrošināt bērnu vajadzības. /SIA/ nepieder atbildētājam, bet gan juridiskai personai. Ūdens padevi dzīvojamai mājai atslēgusi /ZS/pēc kontrolējošās institūcijas norādījuma, ka juridiska persona nav tiesīga uz sava rēķina nodrošināt ūdeni fiziskai personai.

Ar Madonas rajona tiesas 2013.gada 19.novembra spriedumu prasība noraidīta.

Tiesa atzinusi par pierādītu, ka atbildētājs godprātīgi pilda savus tēva pienākumus, jo meitu uzturam maksā uzturlīdzekļus tādā apmērā, kas atbilst viņa mantas stāvoklim, proti, katrai meitai 75 Ls jeb 106,72 EUR mēnesī. Turklāt atbildētājs meitām nopircis mobilos tālruņus, planšetdatorus, 2011.gadā meitai /Pers. J/nopircis saksofonu 393,32 Ls jeb 559,64 EUR vērtībā, papildus uzturlīdzekļiem samaksājis 100 Ls jeb 142,29 EUR par meitas ārstēšanu, pircis kontaktlēcas, medikamentus, augusta mēnesī samaksājis 150 Ls jeb 213,43 EUR, bet 2011.gada Ziemassvētkos – 300 Ls jeb 426,86 EUR. Atbildētājs no /ZS/ līdzekļiem maksā meitu mobilo tālruņu rēķinus un veic maksājumus par interneta pieslēgumu, maksājumos par sarunām, sākot ar 2013.gada janvāri, maksāts 20 Ls jeb 28,46 EUR un vairāk.

Tāpat atbildētājs nodrošina bērniem mitekli, jo prasītāja un bērni dzīvo atbildētājam piederošajā nekustamajā īpašumā /Nosaukums/, par kuru atbildētājs katru mēnesi veic kredīta maksājumus 1150 Ls jeb 1636,30 EUR.

Turklāt lietā nodibināts, ka atbildētājam 2011.gadā piedzimis dēls, kura uzturēšanā atbildētājam arī jāpiedalās.

Atbildētājs, strādājot /Iestāde/, vidēji mēnesī saņem 492 Ls jeb 700,05 EUR pēc nodokļu ieturēšanas. Atbildētājam pieder /ZS/, kuras parādsaistības 2013.gada 2.aprīlī ir 132193,33 Ls jeb 188094,16 EUR, atbildētāja alga par 2012.gadu norādīta 8430,08 Ls jeb 11994,92 EUR, zemnieku saimniecības citi ienākumi - 29870 Ls jeb 42501,18 EUR. Atbildētāja ienākumi zemnieku saimniecībā 2013.gada janvārī, februārī un martā bijuši nelieli, nepārsniedzot 65 Ls jeb 92,49 EUR. Sākot ar 2013.gada aprīli atbildētājs ienākumus zemnieku saimniecībā nesaņem. Tāpat lietā nav gūti pierādījumi, ka atbildētājs saņem kādus ienākumus no /SIA/. Atbildētājam par nekustamo īpašumu /Nosaukums/ līdz 2016.gada 20.martam jāveic kredīta atmaksa saskaņā ar 2006.gada 7.aprīļa aizdevuma līgumu 100000 Ls jeb 142287,18 EUR apmērā. Visi atbildētāja ienākumi tiek izlietoti zemnieku saimniecības parādsaistību un aizdevuma atmaksai.

Savukārt prasītājas ienākumi mēnesī ir 400 Ls jeb 569,15 EUR. Tāpat 2013.gada 25.janvārī atbildētājs prasītājas kontā iemaksājis 7654 Ls jeb 10890,66 EUR. Līdz ar to arī prasītāja atbilstoši saviem ienākumiem ir spējīga katras meitas uzturam atvēlēt 75 Ls jeb 106,72 EUR, tādējādi katras meitas uzturam viņas rīcībā būtu 150 Ls jeb 213,44 EUR.

Izvērtējot prasītājas iesniegtos izdevumu aprēķinus par meitām nepieciešamo, tiesa nav

piekritusi tam, ka bērna uzturēšanai mēnesī ir nepieciešami 515,97 Ls jeb 734,16 EUR, norādot, ka par uzturlīdzekļiem nevar uzskatīt aprēķinā ietvertos maksājumus par automašīnas remontu, apskati, ceļa nodokli, riepām un degvielu, tāpat, ka ne ar ko nav pamatota izdevumu sarakstā iekļautā summa par ārstniecisko kosmetoloģiju. Nav pamatots arī prasījums par datortehniku, jo bērnu tēvs bērniem ir nopircis planšetdatorus un maksā par interneta pieslēgumu. Tāpat nepieciešamo uzturlīdzekļu sarakstā nepamatoti ir iekļautas ekskursijas un nometnes. Ņemams vērā, ka Madonas novada pašvaldība atmaksā Madonas novada pašvaldības vispārizglītojošo skolu skolēniem ēdināšanas pakalpojumus un sedz transporta izdevumus, kas saistīti ar Madonas novada pašvaldības izglītības iestāžu apmeklēšanu. Tāpat tiesa norādījusi, ka nav saprotams, kas veido summu par saimniecības precēm un medicīnu. Ne viss čekos norādītais attiecas uz bērnu vajadzībām.

Lietā nav iesniegti pierādījumi, ka atbildētājam kā fiziskai personai piederētu ūdensvads, kas nāktu no dziļurbuma, lai to varētu pieslēgt dzīvojamai mājai. Dzīvojamā māja izmanto ūdensvadu, kas pieder /ZS/. Tiesa secinājusi, ka starp atbildētāju un zemnieku saimniecību nav un nekad nav bijis līgums par ūdens piegādi, tādēļ prasība daļā par ūdens pieslēgšanu nav pamatota un ir noraidāma. Turklāt dzīvojamai mājai ir sava aka, kura jāiztīra, lai varētu ņemt kvalitatīvu ūdeni.

Par minēto spriedumu apelācijas sūdzību iesniegusi prasītāja, lūdzot apmierināt prasību.

Apelācijas sūdzībā (2.sēj.l.l.29-33) norādīts, ka prasība par uzturlīdzekļu piedziņu tiesā celta 2013.gada 11.septembrī. Neskatoties uz to, ka atbilstoši tiesu praksei uzturlīdzekļu piedziņas lietās strīds par uzturlīdzekļiem rodas ar brīdi, kad celta prasība tiesā, tiesa spriedumā atspoguļojusi pierādījumus par atbildētāja uzturlīdzekļu došanas pienākuma pildīšana līdz 2013.gada maijam.

Atbildētājs, veicot vienreizēju maksājumu augustā 150 Ls jeb 213,43 EUR apmērā skolas gaitu uzsākšanai, apliecinājis, ka 75 Ls jeb 106,72 EUR nav pietiekami, lai nodrošinātu visas bērnu vajadzības.

Atbildētāja 2011., 2012.gadā veiktie maksājumi nav vērtējami kā pierādījumi par maksāto uzturlīdzekļu apmēru no 2013.gada 11.septembra, tie liecina vien par to, ka atbildētājs 2011.gadā veicis ikmēneša maksājumus 180 Ls jeb 256,12 EUR apmērā katram bērnam, savukārt 2012.gadā – 138 Ls jeb 196,36 EUR, kā arī pirmos četrus mēnešus 2013.gadā – mēnesī vidēji 158 Ls jeb 224,81 EUR. Minētais norāda uz atbildētāja spēju maksāt līdzekļus bērnu uzturam daudz lielākā apmērā nekā tas tiek darīts, kā arī uz to, ka pats atbildētājs uzskatīja, ka līdz 2013.gada maijam bērnu uzturam ir nepieciešami vairāk līdzekļu. Vēl ilgstoši pēc dēla piedzimšanas 2011.gada 29.jūlijā atbildētājs meitām maksāja 180 Ls jeb 256,12 EUR mēnesī.

Sākot ar 2013.gada oktobri maksājumus par internetu veic prasītāja. Ar 2013.gada 26.jūnija spriedumu īpašuma tiesības uz dzīvojamo māju /Nosaukums/ atzītas prasītājai, bet starp pusēm joprojām pastāv strīds par dzīvojamās mājas īpašuma tiesībām, līdz ar to tiesas secinājums, ka atbildētājs nodevis dzīvojamo māju bērnu rīcībā ir nepamatots, pierādījumus vērtējot tikai atbildētāja interesēs.

Tiesa bez ievērības atstājusi, ka atbildētājam piederošās /ZS/deklarācijā par 2012.gadu norādīts, ka tās peļņa 2012.gadā bijusi 50084 Ls jeb 71263,11 EUR. Uz atbildētāju kā fizisko personu nav attiecināmi juridiskās personas – zemnieku saimniecības – parādi, līdz ar to atbildētāja ienākumi nekādā veidā nevar tikt izmantoti zemnieku saimniecības parādsaistību un aizdevuma summas par dzīvojamo māju atmaksai. Ņemams vērā, ka atbildētājam pieder vēl vairāki nekustamie īpašumi.

Atbildētāja 2013.gada 25.janvārī veiktais maksājums 7654 Ls jeb 10890,66 EUR prasītājai veikts par viņas daļu laulāto kopīgajā nekustamajā īpašumā, ko atbildētājs pārdevis. Tā kā atbildētājs slēpis no tiesas šo informāciju, pastāv pamatotas šaubas, ka viņš maldina tiesu, neuzrādot faktiskos ienākumus.

Tiesa vispār nav noteikusi, kāds ir nepieciešamais uzturlīdzekļu apmērs. Ar tiesas norādi, ka

arī prasītājas rīcībā ir 75 Ls jeb 106,72 EUR katras meitas uzturam, nav pietiekami, lai konstatētu, ka ar šo summu pietiek, lai uzturētu bērnus. Atskaitot no prasītājas aprēķinātās summas 515,97 Ls jeb 734,16 EUR aprēķinā it kā nepamatoti ietvertos maksājumus 65,67 Ls jeb 93,44 EUR, atlikums ir 449,30 Ls jeb 640,72 EUR.

Neskatoties uz to, ka atbildētāja pārstāve tiesas sēdē atzinusi nepieciešamību katram bērnam 200 Ls jeb 284,57 EUR gadā nometnēm, tiesa atzinusi, ka uzturlīdzekļu sarakstā nepamatoti iekļautas ekskursijas un nometnes.

Iesniegtajos čekos atspoguļojas viss vienā reizē pirktais pirkums, taču, veicot bērniem nepieciešamo uzturlīdzekļu apmēra aprēķinu, no pirktajām precēm izdalītas tās preces un preču cenas, kas attiecas tieši uz bērnu vajadzībām, aprēķinā neiekļaujot preces, kas neattiecas uz bērniem, ko tiesa nav ņēmusi vērā.

Tiesa pārkāpusi prasījuma robežas, jo nepamatoti piemērojusi Civillikuma 183.pantu (kamēr vecāki nodrošina bērna uzturēšanu, bērnam jāstrādā vecāku mājas darbi bez tiesībām prasīt par to kādu atlīdzību), Civillikuma 181.pantu (saskarsmes tiesības), kā arī pušu sacīkstes principu, tiesas sēdes laikā izrādot labvēlību pret atbildētāja pārstāvi, liedzot savas procesuālās tiesības izmantot prasītājai un viņas pārstāvei.

Kopš dzīvojamās mājas uzcelšanas un nodošanas ekspluatācijā tā nodrošināta ar ūdens padevi pa ūdensvadu, kas ierīkots un pievienots pie dziļurbuma, kas pieder atbildētājam piederošajai /ZS/. Tā kā dzīvojamā māja uz apelācijas sūdzības iesniegšanas brīdi pieder atbildētājam, viņam kā dzīvojamās mājas īpašniekam pienākums nodrošināt māju ar pamatpakalpojumu - ūdeni. Norādīts, ka lietā esošie pierādījumi par ūdens kvalitāti iegūti pēc akas iztīrīšanas, turklāt pie mājas esošā aka nekad nav tikusi izmantota un, ja arī to būtu iespējams iztīrīt, tad visi darbi - akas tīrīšana, ūdensvada ierīkošana uz māju, prasa ievērojamu naudas līdzekļu ieguldījumu, kas nav pieejami. Atbildētāja kā dzīvojamās mājas īpašnieka pienākums ir nodrošināt ūdens pieslēgumu dzīvojamai mājai atbilstoši likuma "Par dzīvojamo telpu īri" 11.panta pirmās daļas pirmajam punktam.

Tiesa spriedumā balstījusies tikai un vienīgi uz atbildētāja pārstāves izteiktajiem apgalvojumiem un apsvērumiem, kas liecina par tiesas neobjektivitāti.

Augstākās tiesas Civillietu departaments, izskatot lietu kasācijas kārtībā, 2015.gada 26.februārī atcēlis Vidzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 27.maija spriedumu, ar kuru noraidīta /pers. E/ prasība, un lieta nodota jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Tiesas sēdē prasītājas /pers. E/ pārstāve zvērināta advokāte Ita Megne uzturēja prasību un apelācijas sūdzību, lūdzot piedzīt no atbildētāja no 2013.gada 11.septembra līdz 2013.gada 31.decembrim uzturlīdzekļus katram bērnam 150 Ls jeb 213,43 EUR, no 2014.gada 1.janvāra līdz sprieduma taisīšanai – 301,86 EUR, turpmāk pēc sprieduma – 426,86 EUR. Paskaidroja, ka no 2012.gada 2.janvāra atbildētājs maksāja katram bērnam 125 EUR mēnesī. Bērnu mātes ienākumi ir 600 EUR mēnesī. Tā kā atbildētājam pieder zemnieku saimniecība, viņam ir iespējas sagatavot uzņēmuma grāmatvedību tā kā izdevīgi viņam. Atbildētājs norādījis, ka privātām vajadzībām 2014.gadā ik mēnesi ir izlietojis 4445,30 EUR, ka 53000 EUR ir izņemti privātām vajadzībām no zemnieku saimniecības naudas līdzekļiem. Atbildētājs brauc ar zemnieku saimniecības transportlīdzekli. Ir jāņem vērā, ka zemnieku saimniecības manta ir arī tās īpašnieka manta. Uzskata, ka atbildētājam ir jānodrošina ūdens piegāde nekustamajam īpašumam /Nosaukums/, kur dzīvo viņa bērni, kuru lietošanai viņš nodevis šo māju. Uzskata, ka starp pusēm pastāv īres tiesiskās attiecības.

Atbildētāja/pers. F/ pārstāve /pers. G/ prasību un apelācijas sūdzību neatzina, paskaidroja, ka ūdensvads uz dzīvojamo māju nebija ieprojektēts, puses pašas tam pieslēgušās. Urbums, no kura tiek ņemts ūdens, pieder zemnieku saimniecībai, bet ferma, uz kuru iet ūdensvads, ir atbildētāja

kopīpašums ar brāli. Starp pusēm nekad nav pastāvējušas īres attiecības. To nav uzskatījusi arī prasītāja, prasot īpašuma tiesības uz ēku. Izirstot laulībai, ir zudis tiesiskais pamats dzīvot mājā. 200 m no mājas ir aka, kuras ūdens ir tīrs un lietojams, kamdēļ netic apgalvojumiem, ka no mājas akas ņemtais ūdens nav lietojams. Māja, kurā dzīvo prasītāja un meitas, ir celta par 2006.gadā ņemtu kredītu, kas jāmaksā līdz 2016.gadam, ko maksā atbildētājs, aizņemoties naudu no zemnieku saimniecības, kurai nauda jāatmaksā piecu gadu laikā. 2014.gada augustā atbildētāja ģimenē dzima otrs bērns. Uzskata, ka prasītāja norādījusi nesamērīgus izdevumus bērnu vajadzībām. Prasītāja atzinusi, ka visa iepriekš maksātā nauda tērēta tiesvedībām. Zemnieku saimniecība dzīvo no subsīdijām, kuras ir pienākums ieguldīt saimniecībā, tai skaitā, pērkot zemi. Saimniecībā ir 270 lopi, 130 slaucamas govis, piena cena saimniecībai ir 18 centi par litru. Prasītāja iesniegusi tiesu izpildītājai izpildu dokumentu par kompensācijas piedziņu, kas būtiski pasliktina atbildētāja mantas stāvokli, jo būs jāatrod nauda šīs kompensācijas un tiesu izpildītājas izdevumu samaksai.

Motīvu daļa

Tiesa, uzklausījusi lietas dalībnieku paskaidroto, iepazinusies ar lietas materiāliem, izvērtējusi pierādījumus lietā, uzskata, ka prasība ir daļēji apmierināma.

Apelācijas instances tiesa uzskata, ka prasība daļā par uzturlīdzekļu piedziņu ir apmierināma. Tiesa nosaka maksājamo uzturlīdzekļu apmēru, izvērtējot bērnu mātes un tēva mantas stāvokli un samērojot bērnu vajadzības ar abu vecāku iespējām tās apmierināt. Atzīstot bērnu tēva pienākumu uzturēt bērnus, pirmās instances tiesa nepamatoti noraidījusi prasību par uzturlīdzekļu piedziņu.

Tiesa konstatē, ka /datums/dzimušās /pers. J/ un /datums/dzimušās /pers. I/ māte ir prasītāja /pers. E/, tēvs - atbildētājs /pers. F/.

Nav strīda par to, ka bērni dzīvo kopā ar māti, tātad bērnu aprūpi un uzraudzību ikdienā īsteno bērnu māte, kura arī lemj par bērnu vajadzībām izlietojamiem naudas līdzekļiem, tai skaitā par bērnu tēva maksāto uzturlīdzekļu izlietojumu. Tas apstāklis, ka bērnu tēvs labprātīgi maksājis uzturlīdzekļus, nav pamats prasības par uzturlīdzekļu piedziņu noraidīšanai vispār, ievērojot noskaidroto, ka maksājamo uzturlīdzekļu apmēru, par to nevienojoties ar bērnu māti, līdz šim vienpusēji noteicis pats atbildētājs, vienpusēji pieņemot lēmumu arī par to apmēra samazināšanu, kam savukārt iebilst bērnu māte. Pastāvot šādiem apstākļiem, ir pamatots prasījums maksājamo uzturlīdzekļu apmēru noteikt ar tiesas spriedumu, tādējādi radot stabilitāti jautājumā, kas saistīts ar bērnu ikdienas uzturēšanu.

Civillikuma 177.pants noteic, ka bērna aprūpe ir viņa uzturēšana, t.i., ēdiena, apģērba, mājokļa un veselības aprūpes nodrošināšana, bērna kopšana un audzināšana. Civillikuma 179.pants nosaka vecāku pienākumu samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu, paredzot, ka šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt. Pienākums gādāt par bērna uzturēšanu neizbeidzas, ja bērns nedzīvo kopā ar vienu no vecākiem. Līdz ar to likums paredz arī tēva, kurš nedzīvo kopā ar bērnu, pienākumu uzturēt šo bērnu.

Tiesā nav strīda par bērnu tēva pienākumu maksāt uzturlīdzekļus bērnu uzturēšanai, bet ir strīds par maksājamo uzturlīdzekļu apmēru. Tā kā tiesvedības gaitā puses norādījušas dažādus, atšķirīgus jau samaksāto uzturlīdzekļu apmērus, norādot arī maksājumus, kas veikti papildus skaidras naudas pārskaitījumiem, tiesa vadās pēc apelācijas instances tiesas sēdē prasītājas norādītā samaksātā uzturlīdzekļu apmēra, kam neiebilst arī atbildētājs. Ievērojot to, ka prasītājas ieskatā bērnu tēva pienākums ir maksāt uzturlīdzekļus katram bērnam 300 Ls jeb 426,86 EUR mēnesī, sākot no prasības celšanas brīža, bet tiesas sēdē uzturētais prasījums pa periodiem noteikts, vadoties no atbildētāja samaksāto uzturlīdzekļu apmēra, secināms, ka laika periodā no 2013.gada 11.septembra līdz 2013.gada 31.decembrim bērna tēvs labprātīgi maksājis 213,43

EUR katram bērnam, kamdēļ prasītāja par šo periodu lūdz piedzīt atlikušo uzturlīdzekļu apmēru 213,43 EUR katram bērnam; no 2014.gada janvāra līdz lietas izskatīšanai tiesā 2015.gada 8.jūnijam samaksāti 125 EUR mēnesī katram bērnam, kamdēļ prasītāja lūdz piedzīt 301,86 EUR mēnesī katram bērnam, nosakot turpmāk maksājamo uzturlīdzekļu apmēru 426,86 EUR mēnesī katram bērnam.

Civillikuma 179.panta piektā daļa noteic, ka minimālo uzturlīdzekļu apmēru, kuru bērnam nodrošināt ir pienākums katram no vecākiem neatkarīgi no viņa spējām uzturēt bērnu un mantas stāvokļa, nosaka Ministru kabinets, ņemot vērā valstī noteikto minimālo mēnešalgu un bērna vecumu.

Ministru kabineta 2003.gada 1.jūlija noteikumi Nr. 348 "Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" paredz, ka katram vecākam ir pienākums nodrošināt katram bērnam no 7 gadu vecuma sasniegšanas līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai minimālos uzturlīdzekļus 30 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas.

Atbilstoši Ministru kabineta 2010.gada 30.novembra noteikumiem Nr.1096 minimālā mēnešalga laika periodā no 2013.gada 1.janvāra līdz 31.decembrim bija 284,57 EUR, tātad laika periodā no 2013.gada 11.septembra līdz 31.decembrim bērnu vecākiem bija pienākums nodrošināt katram bērnam uzturu 85,37 EUR apmērā.

Ministru kabineta 2013.gada 27.augusta noteikumi Nr.665 noteica, ka no 2014.gada 1.janvāra līdz 31.decembrim minimālā mēnešalga ir 320 EUR. Tātad no 2014.gada 1.janvāra līdz 31.decembrim minimālais uzturlīdzekļu apmērs sastādīja 96 EUR mēnesī katram bērnam.

Ministru kabineta 2014.gada 2.decembra noteikumi Nr.734 no 2015.gada 1.janvāra noteic minimālo mēnešalgu 360 EUR, kamdēļ, sākot no 2015.gada 1.janvāra minimālais uzturlīdzekļu apmērs ir 108 EUR mēnesī.

Nav strīda par to, ka bērnu tēvs ir nodrošinājis bērnus ar uzturlīdzekļu apmēru, kas pārsniedz valstī noteikto minimumu.

Nosakot piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru, tiesa ņem vērā arī Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2007.gada tiesu prakses apkopojumā "Par ģimenes tiesību normu piemērošanu" norādīto, ka gadījumā, ja prasītāja vēlas piedzīt uzturlīdzekļus virs valstī noteiktā minimālā apmēra, viņai jāpierāda nepieciešamie izdevumi un reālās vajadzības, kā arī savi ienākumi.

Nosakot piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru, tiesa ņem vērā pušu pierādītos apstākļus - bērnu vajadzības un vecāku - atbildētāja un prasītājas mantas stāvokli, viņu iespējas uzturēt bērnus atbilstoši bērnu vislabākajām interesēm.

Nav šaubu, ka katram bērnam pašlaik tiek nodrošināts uzturs vismaz 233 EUR mēnesī (bērna tēva maksātie 125 EUR + bērna mātes obligāti nodrošināmā summa 109 EUR). Tā kā bērnu tēvs ik mēnesi labprātīgi maksā uzturlīdzekļus apmērā, kas pārsniedz valstī noteikto uzturlīdzekļu minimālo apmēru, un ņemot vērā bērnu mātes iespējas nodrošināt bērnu uzturu, atzīstams, ka bērnu tiesības uz materiālo nodrošinājumu netiek aizskartas.

Taču, ievērojot bērnu vislabāko interešu aizsardzības principu, nosakot piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru, tiesai ir jāvērtē bērnu vajadzības, kas tiesas ieskatā būtu jāpierāda prasītājai jeb tam vecākam, kurš ikdienā rūpējas par bērniem un kuram vislabāk zināmi izdevumi veselības aprūpei vai kādām citām īpašām bērnu vajadzībām.

Prasītāja sastādījusi aprēķinu katra bērna uzturēšanas izdevumiem, atbilstoši kuriem meitas /pers. J/ uzturam mēnesī vidēji ir nepieciešami 515,97 Ls jeb 734,16 EUR, bet meitas /pers. I/ izdevumiem 504,82 Ls jeb 718,29 EUR.

Atbildētājs iebilst nepieciešamo izdevumu aprēķina pamatotībai, norādot, ka pārtika 120 Ls mēnesī katram bērnam, ņemot vērā, ka skolā ir nodrošinātas brīvpusdienas, ir nesamērīgi liela summa. Atbildētājs iebilst, ka, ievērojot to, ka mājā dzīvo arī prasītāja, izdevumi par malkas iegādi un citiem saimniecības izdevumiem būtu jādala uz trim cilvēkiem, kā rezultātā nesamērīgi

dārgs ir aprēķināts malkas patēriņš 1080 Ls gadā, saimniecības preču iegādei paredzētās summas 432 Ls gadā, auto remonta, apskates u.c. izdevumi 600 Ls gadā, degvielas izdevumi, kas, ievērojot to, ka bērniem uz skolu tiek nodrošināts bezmaksas autobuss, ir nesamērīgi lieli - 1800 Ls gadā, datortehnika 675 Ls gadā, iebilst arī par nesamērīgi lieliem izdevumiem apģērbam - 420 Ls gadā katram bērnam, medicīnai 418 Ls un 577 Ls gadā, ievērojot, ka bērniem tiek nodrošināta bezmaksas veselības aprūpe, elektrības izdevumiem, kas kopā gadā sastādītu 531,36 Ls, iebilst pārāk lielam kabatas naudas apmēram 210 Ls gadā katram bērnam un izdevumiem ekskursijām, nometnēm, kultūras un sporta pasākumiem, kas kopā sastāda 618 Ls katram bērnam gadā. Tiesa konstatē, ka bez iepriekš minētajiem izdevumiem prasītāja norādījusi arī mūzikas skolas izdevumus, kas kopā abām meitām sastāda 150,49 Ls gadā, higiēnas preces katrai meitai 48 Ls gadā, friziera apmeklējumi 32 Ls katrai meitai gadā, ārstnieciskā kosmetoloģija 60 Ls katrai meitai gadā, mācību līdzekļi 240 Ls katrai meitai gadā.

Atsevišķu izdevumu pierādīšanai vienā mēnesī prasītāja tiesā iesniegusi izdevumu čekus (1.sēj.l.l.52).

Vērtējot norādīto izdevumu apmēru, tiesa secina, ka prasītāja tērē lielus līdzekļus bērnu pārtikai, ievērojot apstākļus, ka ģimene dzīvo laukos, ka tai ir dārzs un siltumnīca, kurā audzē visu nepieciešamo, ka bērnu tēvs piedāvā bez maksas pienu no savas zemnieku saimniecības, ka bērniem skolā ir nodrošinātas brīvpusdienas (1.sēj.l.l.246-247). Vienlaikus tiesai nav pamata uzskatīt, ka minētās naudas summas nevarētu iztērēt bērnu kvalitatīvas, veselīgas pārtikas iegādei, taču, plānojot izdevumus, tai skaitā pārtikas iegādei, vecākiem ir jāņem vērā reālais ienākumu apmērs, iespējas, kuras vecāki spēj nodrošināt.

Minētais apsvērums par nepieciešamību plānot izdevumus atkarībā no vecāku iespējām attiecas arī uz prasītājas norādītajiem izdevumiem par bērnu ekskursijām, nometnēm, kultūras un sporta pasākumiem, degvielas patēriņu bērnu vešanai, ievērojot arī to, ka uz skolu bērnu vešanu nodrošina bezmaksas autobuss (1.sēj.l.l.250-251).

Tiesu nepārliecina prasītājas norādītie, viņasprāt nepieciešamie, bet tiesā nepierādītie izdevumi par malkas iegādi, saimniecības preču iegādi, datortehnikas izdevumiem, automašīnas remonta, uzturēšanas izdevumiem (papildus degvielai), elektrības u.c. izdevumiem, kuru apmaksas dokumenti tāpat kā medicīnas pakalpojumu izdevumu apmaksas dokumenti tiesā nav iesniegti. Turklāt tiesa uzskata, ka arī šo izdevumu plānošanā ir jāņem vērā reālās vecāku iespējas.

Lai gan prasītāja tiesas sēdē norādīja uz bērnu veselības problēmām - abām meitām diagnosticēto astmu, /pers. J/ dzirdes problēmām un /pers. I/ redzes problēmām, ievērojot to, ka bērnu veselības aprūpe, kā atzina prasītāja, galvenokārt ir bezmaksas, tiesai nav pamata atzīt par pierādītu apgalvoto, ka bērnu veselības aprūpei nepieciešami izdevumi vidēji 707 EUR gadā katram bērnam, kas būtu pamats, lai lemtu par uzturlīdzekļu nepieciešamību lielākā apmērā par tiesas noteikto uzturlīdzekļu apmēru.

Atbilstoši prasītājas norādītajam katra bērna uzturam viņa tērē naudas līdzekļus, kas pašreiz ir divreiz lielāki par valstī noteikto minimālo mēnešalgu (bruto). Neapšaubot to, ka bērnu audzināšanā, viņu attīstībā, izglītībā saprātīgi ieguldīti lielāki naudas līdzekļi arī vairāk kalpo bērnu interesēm, tiesa tomēr uzskata, ka šādu līdzekļu nodrošināšana bērnu vajadzībām ir primāri saistīta ar vecāku spēju tos dot, ar vecāku mantas stāvokli, kas atzīts arī judikatūrā (*Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2011.gada 18.maija spriedums lietā SKC-863*).

Atbilstoši prasītājas norādītajam, strādājot algotu darbu, strīdus periodā viņa pelnījusi 400 Ls, tagad pelna 600 EUR mēnesī. Tiesa konstatē, ka 2013.gada 25.janvārī prasītāja no atbildētāja saņēmusi daļu no ienākumiem par kopmantas pārdošanu - 10890,66 EUR, atbilstoši zvērinātas tiesu izpildītājas paziņojumam par pienākumu izpildīt nolēmumu atbildētājam prasītājas labā vēl maksājami 40057,40 EUR (2.sēj.l.l.209), ko atbilstoši pušu paskaidrotajam tiesas sēdē sastāda ieguldījumi un kompensācijas sakarā ar laulāto mantas sadali. Prasītājas īpašumā atrodas nekustamais īpašums - zeme 6,9 ha platībā (1.sēj.l.l.16) un automašīna, kuru bērnu vajadzību

nodrošināšanai nodevis atbildētājs, par ko tiesā nav strīda.

Līdz ar to tiesai nav šaubu, ka bērnu mātes ienākumi, viņas mantas stāvoklis ļauj nodrošināt un nodrošina bērnus ar līdzekļiem vismaz valsts noteiktā minimuma apmērā. Ievērojot mātes ienākumu apmēru, ikmēneša tēriņus, kuri atspoguļoti izdevumu aprēķinos (1.sēj.l.l.13-14), to, ka abas meitas ir prasītājas vienīgās apgādājamās personas, tiesai nav šaubu, ka bērnu māte spēj nodrošināt bērnus arī ar lielāku uzturlīdzekļu apmēru par valstī noteikto minimumu. Turklāt tiesa ņem vērā, ka ar tiesas nolēmumu jau piespriestās naudas summas saņemšanas gadījumā bērnu māte spēs nodrošināt bērnu vajadzību apmierināšanai pat vēl lielāku līdzekļu apmēru.

Lai noteiktu piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru no tēva, tiesa vērtē viņa spēju maksāt uzturlīdzekļus, vadoties pēc tiem pierādījumiem, kas atrodas lietas materiālos un raksturo atbildētāja mantas stāvokli tajos periodos, par kuriem tiek prasīti uzturlīdzekļi, kā arī vērtē tos atbildētāja maksājumus, kas veikti šajos periodos.

Tiesai nav iespējams konstatēt bērnu tēva katra mēneša mantas stāvokli, viņa ienākumus. Šādus aprēķinus un pierādījumus tiesā nav iesniegušas puses. Tam tiesas ieskatā arī nav nozīmes, jo nav iespējamas un nepieciešamas ikmēneša korekcijas maksājamo uzturlīdzekļu apmērā. Tiesa, nosakot maksājamo uzturlīdzekļu apmēru, tādējādi garantējot stabilu, izlīdzinātu līdzekļu apmēru, kas bērnu mātei jāsaņem no otra vecāka, naudas summu, ar kuru var rēķināties bērnu māte, plānojot izdevumus bērnu uzturēšanai, ņem vērā vidējus datus pārlūkojamā laika periodā.

Nosakot piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru, tiesa ņem vērā prasītājas norādīto tiesas sēdē, ka visā laika periodā no 2013.gada 11.septembra atbildētājam būtu jāmaksā uzturlīdzekļi 426,86 EUR (300 Ls) apmērā katram bērnam. Tiesa ņem vērā, ka atbilstoši prasītājas norādītajam (2.sēj.l.l.202) daļu no prasītā uzturlīdzekļu apmēra atbildētājs maksājis labprātīgi, ka par šo daļu viņa samazina prasīto uzturlīdzekļu apmēru. Tātad secināms, ka atbildētājs labprātīgi veicis uzturlīdzekļu (naudas vai citādā veidā) maksājumus laikā no 2013.gada 11.septembra līdz 2013.gada 31.decembrim vismaz 213,43 EUR apmērā katram bērnam (426,86-213,43), bet no 2014.gada 1.janvāra līdz lietas izskatīšanai 125 EUR (426,86-301,86) mēnesī katram bērnam.

Tiesa uzskata, ka laika periodā no 2013.gada 11.septembra līdz 2014.gada 30.aprīlim ir nosakāms maksājamais uzturlīdzekļu apmērs 213,43 EUR apmērā jeb 150 Ls apmērā katram no bērniem. Tā kā periodā līdz 2013.gada 31.decembrim atbildētājs tiesas noteikto uzturlīdzekļu apmēru bērnu uzturēšanai ir nodrošinājis, prasība šajā daļā ir noraidāma, bet tā kā no 2014.gada 1.janvāra līdz 30.aprīlim viņš maksājis uzturlīdzekļus 125 EUR apmērā katram bērnam, prasība par šo periodu apmierināma 88,43 EUR apmērā, kas bērna tēvam jāsamaksā par katra bērna uzturēšanu (213,43-125) ik mēnesi.

Tiesa neuzskata, ka atbildētāja mantas stāvoklis laika periodā no 2013.gada septembra līdz 2014.gada 30.aprīlim liegtu tēvam nodrošināt katra bērna uzturam līdzekļus 213,43 EUR jeb 150 Ls apmērā mēnesī, šāds uzturlīdzekļu apmērs minētajā laika periodā ir taisnīgs un samērīgs ar atbildētāja ienākumiem, viņa mantas stāvokli. Vērtējot atbildētāja mantas stāvokli, tiesa ņem vērā, ka viņš ir /ZS/ īpašnieks, kura spēja maksāt uzturlīdzekļus ir saistīta un ir atkarīga arī no zemnieku saimniecības apgrozības, peļņas, ienākumiem, iespējām nopelnīto naudu izlietot savām vajadzībām. Tiesa neuzskata, ka atbildētājs, kurš ir aktīvi darbojošās, peļņu gūstošas zemnieku saimniecības īpašnieks, kuram pieder vairāki nekustamie īpašumi, apskatāmajā periodā nebūtu spējīgs maksāt uzturlīdzekļus tiesas noteiktā apmērā 150 Ls mēnesī katram bērnam.

Vecāka spēju maksāt uzturlīdzekļus nevar pilnībā pamatot ar vecāka ienākumu apmēru iepriekšējā laika periodā. Šajā gadījumā tiesa nevar vadīties tikai pēc zemnieku saimniecības peļņas rādītājiem 2012.gadā kad, kā redzams no 2012.gada pārskata, zemnieku saimniecības peļņa bija 50084 Ls (2.sēj.l.l.84). Taču tiesa uzskata, ka arī iepriekšējā perioda ienākumi, ja tie ir ievērojami, liecina par personas spēju maksāt turpmākajā laika periodā, kad, kā konstatējams šajā gadījumā, atbildētāja zemnieku saimniecība turklāt turpinājusi aktīvu saimniecisko darbību. Nosakot uzturlīdzekļu apmēru 150 Ls mēnesī katra bērna uzturam periodā no 2013.gada 11.septembra, tiesa ņem vērā, ka atbilstoši atbildētāja valsts amatpersonas deklarācijā norādītajam

(1.sēj.l.l.22-23) viņa ienākumus iepriekšējā 2012.gadā veidoja darba alga pagasta pārvaldē 8073,37 Ls un ienākumi no zemnieku saimniecības 29870 Ls, kuru apmērs liecina par atbildētāja spēju nodrošināt lielākus līdzekļu maksājumus arī apskatāmajā laika periodā. Atbildētājs iebilst, ka deklarācijā norādītie ir zemnieku saimniecības avansa maksājumi, kas ieguldīti zemnieku saimniecībā, taču šie iebildumi nav pierādīti.

Tiesa ņem vērā atbildētāja ienākumus 2013.gadā, ko sastāda darba alga /Iestāde/ 7726,79 Ls gadā, ieņēmumi no zemnieku saimniecības 122,83 Ls gadā, ieņēmumi no zemes pārdošanas 24866 EUR (ievērojot, ka puse no šīs summas izmaksāta prasītājai kā viņas daļa). Tiesa konstatē, ka arī 2013.gada pārskatā (2.sēj.l.l.85-90) norādīta zemnieku saimniecības peļņa 7307 Ls apmērā.

Tiesa arī nekonstatē būtiskas izmaiņas atbildētāja mantas stāvoklī laika periodā no 2014.gada 1.janvāra līdz 30.aprīlim. Viņš joprojām strādā /Iestāde/, kur saņem darba algu 492 Ls mēnesī pēc nodokļu nomaksas. Viņš joprojām ir /ZS/ īpašnieks.

Tiesa nekonstatē kādas izmaiņas zemnieku saimniecības finansiālajā stāvoklī, kas varētu iespaidot atbildētāja mantas stāvokli šajā periodā, ņemot vērā 2013.gada peļņu 10308,97 EUR (2.sēj.l.l.150). Tāpat tiesa nekonstatē, ka šajā periodā būtu būtiski mainījušās atbildētāja saistības, to apjoms, ka būtu palielinājušies viņa kā fiziskas personas ikmēneša kredīta maksājumi, ka kredītsaistības šajā periodā būtu palielinājušās zemnieku saimniecībai. Atbildētāja apgādībā esošais dēls /pers. AF/ ir dzimis 2011.gadā, kas arī nevar būt iemesls, lai atzītu, ka atbildētāja mantas stāvoklis pasliktinājies apgādājamās personas dēļ. Arī meitām papildus uzturlīdzekļiem dotais atbalsts ne pēc prasības celšanas, ne pēc 2014.gada 1.janvāra nav palielinājies tādā apmērā, lai tas būtu iemesls mazāku uzturlīdzekļu apmēra noteikšanai. Līdz ar to tiesa uzskata, ka laika periodā no prasības celšanas līdz 2014.gada 30.aprīlim atbildētājs bija spējīgs maksāt katra bērna uzturēšanai 213,43 EUR (150 Ls) mēnesī.

Tiesa neuzskata, ka piedzenamais uzturlīdzekļu apmērs būtu nosakāms lielāks par 213,43 EUR mēnesī, ņemot vērā, ka tas ievērojami pārsniedz valstī noteikto uzturlīdzekļu minimumu (85,37 EUR un 96 EUR), ņemot vērā bērnu tēva papildus sniegto atbalstu, ka bērnu tēvs papildus uzturlīdzekļu maksājumam minētajā laika periodā apmaksājis arī bērnu mobilo telefonu izdevumus (apmēram 20 Ls mēnesī katram bērnam), interneta pakalpojumus (līdz 2013.gada novembrim), nodrošinājis bērniem un viņu mātei bezmaksas dzīvesvietu, nodrošinājis tās apgādi ar ūdeni, uzņemoties maksājumu saistības par to, turklāt veicot ikmēneša kredīta maksājumus par bērnu un viņu mātes dzīvesvietu - dzīvojamo māju /Nosaukums/ 1636,30 EUR apmērā.

Tiesa uzskata, ka ir pamats noteikt mazāku uzturlīdzekļu apmēru, sākot no 2014.gada 1.maija, nosakot to 170 EUR apmērā ik mēnesi katrai no meitām. Tā kā periodā no 2014.gada 1.maija līdz 2015.gada 31.maijam atbildētājs ir maksājis uzturlīdzekļus 125 EUR mēnesī katram bērnam, šajā periodā papildus jau samaksātajai summai ir piedzenami uzturlīdzekļi 45 EUR mēnesī katra bērna uzturam.

Tiesa konstatē, ka no 2014.gada maija atbildētāja ienākumi ir samazinājušies, jo ir izbeigušās viņa darba tiesiskās attiecības Liezēres pašvaldībā.

Tiesa arī konstatē, ka 2015.gada augustā atbildētāja ģimenē dzimis otrs dēls, tātad atbildētāja apgādībā ir četri bērni, kas, ievērojot ienākumu samazināšanos, arī ietekmē, samazina spēju maksāt līdzekļus katra bērna uzturam.

Atbildētājs norādījis, ka būtiski samazinājušies arī viņa zemnieku saimniecības ienākumi, jo piena iepirkuma cena nokritusies uz 18 centiem par litru. Ievērojot faktu, ka sākot no 2014.gada septembra visā valstī pakāpeniski ir samazinājušās piena iepirkuma cenas par 20-30%, tiesai nav pamata apšaubīt atbildētāja minētās iepirkuma cenas pamatotību un ir pamats uzskatīt, ka minētie apstākļi būtiski samazinājuši zemnieku saimniecības, kurai turklāt ir ievērojamas kredītsaistības, ienākumu apmēru, kas savukārt ietekmē arī zemnieku saimniecības īpašnieka iespējamos ienākumus un viņa spēju maksāt.

Apsverot atbildētāja pašreizējo mantas stāvokli, tiesa ņem vērā, ka viņam joprojām ir jāmaksā ikmēneša kredīta maksājumi 1636,30 EUR par dzīvojamo māju, kurā dzīvesvieta

nodrošināta prasītājai un nepilngadīgajiem bērniem.

Tiesa arī ņem vērā apstākli, ka pēc tiesas sprieduma citā civillietā par laulāto kopīgas mantas sadali spēkā stāšanās, atbildētājam prasītājas labā jāmaksā parāds un arī jāapmaksā sprieduma izpildes izdevumi 43218,16 EUR apmērā, kas arī būtiski ietekmē atbildētāja spēju turpmāk maksāt uzturlīdzekļus.

Tiesa neuzskata, ka pamatots arguments lielāku uzturlīdzekļu piedziņai kādā no apskatāmajiem periodiem būtu prasītājas iebildumi par iespējamiem ienākumiem no zemnieku saimniecības, par zemnieku saimniecības īpašnieka iespējām manipulēt ar zemnieku saimniecības grāmatvedības dokumentāciju, iespējams, tādējādi neuzrādot patiesos ienākumus. Tiesa, vērtējot personas mantas stāvokli, nevar vadīties pēc šādām nepierādītām aizdomām, nepamatotiem apgalvojumiem. Līdz ar to tiesai nav pamata apšaubīt atbildētāja norādīto, ka, esot grūtam finansiālam stāvoklim zemnieku saimniecībā, viņš noteicis sev mazu algu, bet kredīta un citu maksājumu veikšanai no zemnieku saimniecības aizņemas naudu, kura viņam būs jāatdod. Zemnieku saimniecības 2012., 2013.gada pārskatos norādīto mērķi peļņas sadalei, paredzot to ieguldīt saimniecības tālākai attīstīšanai, bet 2014.gadā - samazinātās piena cenas radīto zaudējumu stabilizācijai. Minētais tiesas ieskatā neliecina par kādu apšaubāmu, nesamērīgu atbildētāja rīcību, kas ļautu atzīt, ka tās mērķis ir uzrādīt mazākus ienākumus un izvairīties no uzturlīdzekļu maksāšanas. Taču tiesa nevar pārbaudīt peļņas reālo izlietojumu, bet tiesas ieskatā tā liecina par atbildētāja mantas stāvokli, tādu nodrošinājumu, kas ļauj maksāt bērnu uzturam lielākus līdzekļus par valstī noteikto minimumu.

Tiesas ieskatā tas apstāklis, ka atbildētājs ir kādas uzņēmējsabiedrības dalībnieks pats par sevi neliecina par viņa ienākumu apmēru. Atbildētājs noliedz, ka viņš /SIA/, kuras viena no dalībniecēm ir viņa zemnieku saimniecība, būtu guvis kādus ienākumus. Pretējais arī nav pierādīts tiesā.

Prasītāja norādījusi, ka atbildētāja īpašumā atrodas vairāki nekustamie īpašumi - zemes gabali, par ko nav strīda, kuri norādīti arī viņa deklarācijā (2.sēj.l.l.63-64), minot zemes īpašumus /Nosaukums D/, "/Nosaukums. AI/-1", "/Nosaukums. AI/-2", "/Nosaukums. AI/-3" un "/Nosaukums. AJ/". Taču tiesai nav pierādījumu, ka no šiem īpašumiem atbildētājs gūtu kādus papildus ienākumus, kas dotu iespēju palielināt no viņa piedzenamo uzturlīdzekļu apmēru.

Tiesas ieskatā noteiktais uzturlīdzekļu apmērs ir samērīgs ar atbildētāja mantas stāvokli. Tiesa neuzskata, ka atbildētājs, kurš ir darbojošās, joprojām peļņu gūstošas zemnieku saimniecības, kura, kā secināms no 2014.gada pārskata, ienākumus guvusi ne tikai no piena pārdošanas, bet arī, sniedzot lauksaimniecības pakalpojumus un pārdodot jaunlopus un liellopus (2.sēj.l.l.160), īpašnieks, kuram pieder vairāki nekustamie īpašumi - zemes gabali, nebūtu spējīgs maksāt uzturlīdzekļus tiesas noteiktā apmērā, kas tikai par 122 EUR mēnesī (kopā abu bērnu uzturam) pārsniedz valstī noteikto uzturlīdzekļu minimumu, kuru ir pienākums maksāt jebkurai personai ar jebkādu ienākumu apjomu un spēju nopelnīt.

Ievērojot to, ka bērnu tēvs nodrošina bērniem un bērnu mātei dzīvesvietu sev piederošā nekustamā īpašumā, kura iegādes izdevumus viņš sedz joprojām, ik mēnesi apmaksājot bankas kredītu, ņemot vērā, ka tiesa nekonstatē kādus īpašus apstākļus, kādas īpašas bērnu vajadzības, kas būtu jāņem vērā, nosakot vēl lielāku uzturlīdzekļu apmēru, tiesa atzīst, ka tiesas noteiktais uzturlīdzekļu apmērs, kas pārsniedz valstī noteikto uzturlīdzekļu minimumu, atbilst bērnu vajadzībām un abu vecāku spējām nodrošināt bērnus.

Izvērtējot bērnu tēva pierādīto mantas stāvokli un pašreizējos ģimenes apstākļus, tiesai nav pamata uzskatīt, ka bērnu tēvs spētu maksāt uzturlīdzekļus un nodrošināt meitām tādu dzīves līmeni, kādu prasa bērnu māte, kāds atbilstoši prasītājas norādītajam tika nodrošināts pušu laulības laikā un laikā, kad atbildētāja apgādībā bija tikai divi bērni un viņš papildus darbam zemnieku saimniecībā strādāja algotu darbu pašvaldībā.

Tā kā nav strīda par faktu, ka 2013.gada 6.jūnija /pers. F/ uz laiku pārtraucis ūdens piegādi mājai (1.sēj.l.l.40), izvērtējot pierādījumus lietā, tiesa uzskata par pamatotu un apmierināmu

prasību uzlikt par pienākumu /pers. F/ nodrošināt dzīvojamās mājas /Nosaukums/, kurā dzīvo viņa nepilngadīgie bērni /pers. I/ un /pers. J/, apgādi ar ūdeni.

Tiesa piekrīt atbildētāja viedoklim, ka ne prasītāja, kas ir viņa bijusī laulātā, ne bērni nav īrnieki likuma "Par dzīvojamo telpu īri" izpratnē atbildētājam piederošajā dzīvojamā mājā /Nosaukums/. Šāds prasītājas arguments nav pamatots. Līdz sprieduma spēkā stāšanās brīdim lietā par laulāto kopīgas mantas sadali prasītāja pretendēja uz nekustamo īpašumu kā laulāto kopīgo mantu, kas neliecina par īres tiesisko attiecību nodibināšanu ar dzīvojamās telpas īpašnieku. Izskatāmajā lietā tiesa arī nevar lemt par kādu īres tiesisku attiecību nodibināšanu, jo šāda prasība tiesā nav celta. Līdz ar to tiesa nevar lemt par atbildētāja kā izīrētāja pienākumu apmēru, tai skaitā nodrošināt pamatpakalpojumu dzīvojamās telpas īres tiesisko attiecību izpratnē.

Taču nav šaubu, ka prasītājs bez samaksas atļāvis sev piederošā nekustamā īpašumā dzīvot, to lietot saviem nepilngadīgajiem bērniem un viņu mātei. Tā kā lietošana ir īpašuma tiesību elements, tad, nododot to citām personām, ļaujot citām personām lietot savu nekustamo īpašumu, atbildētājs faktiski piešķīris prasītājai un nepilngadīgajiem bērniem tiesību saņemt labumu no savas lietas, kas kā lietojuma tiesības piešķīrums atbilst Civillikumā regulētajam personālservitūtam (Civillikuma 1190.pants).

Atbilstoši tiesību teorijā norādītajam (*Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Lietas. Valdījums. Tiesības uz svešu lietu. G.Višņakova, K.Balodis, R., 1998, 105.lpp.*) lietojuma tiesība aptver ne tikai galveno lietu, bet arī blakus lietas, jo uz blakus lietām attiecas tie paši tiesību noteikumi. Tātad, ja atbildētājs nodevis citu personu lietošanā galveno lietu - sev piederošu dzīvojamo māju, viņam jāļauj lietot arī tajā atrodošā, ar dzīvojamo māju nesaraujami saistītā ūdens apgādes sistēma - ūdensvads, jeb piederums, kura lietošana, izmantošana ir iespējama, tikai nodrošinot ūdens padevi tajā.

Neraugoties uz to, ka neviena no pusēm tiesā nav iesniegusi pierādījumus, kas apliecina pušu pretējos apgalvojumus, ka jau sākotnēji, māju būvējot paredzēta un projektēta ūdens piegāde no zemnieku saimniecības dziļurbuma, vai kas apliecina apgalvoto, ka šāda ūdensapgāde tomēr nav paredzēta un pieslēgums ir nelegāls, no lietas materiāliem konstatējams, ka atbildētājs ir nodrošinājis, pašlaik nodrošina un spēj nodrošināt ūdens padevi dzīvojamai mājai no savai zemnieku saimniecībai piederoša urbuma, ka dzīvojamai mājai ūdens piegāde faktiski ir paredzēta un izbūvēta no zemnieku saimniecības dziļurbuma. Lietas materiālos atrodas Madonas bāriņtiesas 2013.gada 30.augusta protokols, kurā fiksēts /pers. F/ paskaidrotais, ka viņš var "sekundes laikā pieslēgt ūdeni" (1.sēj.l.l.46), no kura arī secināms, ka ūdens ticis atslēgts nevis tiesas sēdē minēto atbildētāja argumentu dēļ, bet prasītājas attieksmes dēļ.

Tiesa arī neuzskata par pamatotiem atbildētāja izteiktos argumentus, kas viņa ieskatā liedz nodrošināt dzīvojamās mājas ūdens apgādi.

Atbildētājs norādījis, ka dziļurbums pieder /ZS/, bet ne viņam kā fiziskai personai, par ko tiesā nav iesniegti pierādījumi, bet kam prasītāja neiebilst. Taču tiesa ņem vērā, ka atbildētājs ir zemnieku saimniecības īpašnieks, kura manta saskaņā ar likuma "Par individuālo (ģimenes) uzņēmumu un zemnieka vai zvejnieka saimniecību" ir arī zemnieku saimniecības manta. Tiesa šajā gadījumā atbildētāja pienākumu apjomu apsver, vadoties no pašreizējiem apstākļiem, atbilstoši kuriem tiesai nav šaubu, ka atbildētājs jeb fiziskā persona kā zemnieku saimniecības īpašnieks spēj nodrošināt ūdens padevi dzīvojamai mājai.

Tiesa neuzskata, ka atbildētāja apsvērumi par to, ka bez maksas tiek lietota zemnieku saimniecības manta, būtu šķērslis ūdens piegādes nodrošināšanai, jo kā tiesas sēdē apliecināja atbildētājs, mantiskās attiecības sakarā ar zemnieku saimniecības ūdens patēriņu iespējams atrisināt, uzstādot ūdens skaitītāju, kas fiksētu dzīvojamā mājā patērēto ūdens apjomu, lai tālāk risinātu jautājumu par norēķināšanās kārtību ar zemnieku saimniecību.

Lietā nav pierādījumu, ka ūdens padevi dzīvojamai mājai būtu aizliegušas kādas kompetentas uzraugošas iestādes.

Nav pamatots iebildums, ka dzīvojamo māju iespējams nodrošināt ar ūdeni no akas, kas

atrodas mājas pagalmā, no kuras ūdeni ņēmuši bijušās mājas iedzīvotāji. Atbilstoši lietā esošajiem Vides pārvaldes pārbaudes materiāliem aka nav atbilstoša ūdens ņemšanas vietai (1.sēj.l.l.42), atbilstoši institūta "BIOR" atzinumam (1.sēj.l.l.50-51) akas ūdenī esošās koliformu baktērijas, duļķainība, smarža, garša neatbilst dzeramās ūdens prasībām. Tātad secināms, ka ūdeni no akas mājas pagalmā pašreizējā situācijā nav iespējams lietot. Iebilstot, ka ūdens paraugs varētu būt paņemts no citas vietas, nevis akas pie mājas, pretējo nav pierādījis atbildētājs.

Tātad, lemjot par pienākuma uzlikšanu atbildētājam, tiesa ņem vērā apstākļus, ka dziļurbums, no kura iespējams piegādāt ūdeni dzīvojamai mājai, pieder /pers. F/ zemnieku saimniecībai, kamdēļ atbildētājam ir iespējams nodrošināt ūdens piegādi no šī urbuma, kā arī ņem vērā faktu, ka mājā, kura nodrošināma ar ūdens apgādi, dzīvo viņa nepilngadīgie bērni, kuru uzturēšanas pienākums, ievērojot bērnu vajadzības un vislabāko interešu nodrošināšanas principu, gulstas arī uz bērnu tēvu. Turklāt tiesa, nosakot maksājamo uzturlīdzekļu apmēru, ņem vērā bērnu tēva ieguldījumu, tai skaitā, bērnu nodrošināšanu ar dzīvesvietu, kas ietver arī dzīvesvietas nodrošināšanu ar ūdeni, par ko samaksa no prasītājas netiek prasīta.

Tiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa bez pamata noraidījusi prasību šajā daļā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.pantu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Prasītāja samaksājusi valsts nodevu 50 Ls un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 3,30 Ls, kamdēļ no atbildētāja prasītājas labā piedzenami tiesas izdevumi 53,30 Ls jeb 75,84 EUR apmērā.

/pers. E/ samaksājusi izdevumus advokāta palīdzībai 100 Ls jeb 142,29 EUR (2.sēj.l.l.5). Ar lietas vešanu saistīto izdevumu advokāta palīdzības samaksai atlīdzināšanas apmēru noteic Civilprocesa likuma 44.pants. Tā kā samaksa advokāta palīdzībai nesasniedz likumā noteikto maksimālo apmēru, tā pilnā apmērā jeb faktiski samaksātā apmērā piedzenama no atbildētāja prasītājas labā.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 42.panta nosacījumiem tiesa no atbildētāja valsts labā piedzen iepriekš nesamaksāto valsts nodevu 397,94 EUR, kas aprēķināta atbilstoši Civilprocesa likuma 34.panta pirmās daļas 1.punkta "b" apakšpunkta un 35.panta pirmās daļas 3.punkta nosacījumiem no maksājumu kopsummas par vienu gadu jeb 4080 EUR, kā arī piedzen nesamaksātos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,65 EUR.

Tiesa, vadoties pēc Civilprocesa likuma 189.-192., 432., 434.panta,

N O S P R I E D A:

/pers. E/ prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no /pers. F/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. E/, personas kods /personas kods/, uzturlīdzekļus nepilngadīgās meitas /pers. I/, personas kods /personas kods/, un nepilngadīgās meitas /pers. J/, personas kods /personas kods/, uzturam ik mēnesi katra bērna uzturēšanai:

1) periodā no 2014.gada 1.janvāra līdz 2014.gada 30.aprīlim 88,43 EUR (astoņdesmit astoņi eiro 43 centi),

2) periodā no 2014.gada 1.maija līdz 2015.gada 31.maijam - 45 EUR (četrdesmit pieci eiro),

3) no 2015.gada 1.jūnija līdz bērnu pilngadībai 170 EUR mēnesī (viens simts septiņdesmit eiro), pārējā daļā prasību par uzturlīdzekļu piedziņu noraidīt.

Uzlikt par pienākumu /pers. F/, personas kods /personas kods/, nodrošināt dzīvojamās mājas /Nosaukums/, kurā dzīvo nepilngadīgie bērni /pers. I/, personas kods /personas kods/, un /pers. J/, personas kods /personas kods/, apgādi ar ūdeni.

Piedzīt no /pers. F/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. E/, personas kods /personas kods/, tiesāšanās izdevumus 218,13 EUR (divi simti astoņpadsmit eiro 13 centi).

Piedzīt no /pers. F/, personas kods /personas kods/, par labu valstij valsts nodevu 397,94 EUR (trīs simti deviņdesmit septiņi eiro 94 centi) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,65 EUR (četri eiro 65 centi).

Noteikt sprieduma labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Augstākās tiesas Civillietu departamentā Civilprocesa likuma 451., 452.pantā minētajos gadījumos, iesniedzot kasācijas sūdzību Vidzemes apgabaltiesā 30 (trīsdesmit) dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas datuma - 2015.gada 2.jūlijā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Z.CERA

Tiesnesis A.BUKAVS

Tiesnesis D.LAZDIŅŠ